

ZA PREMAGOVANJE TEŽAV BO TREBA MOBILIZIRATI VSE KRAJANE, ŠE ZLASTI TISTE, KI SO SE IZKAZALI ŽE PRI DOSEDANJEM REŠEVANJU PROBLEMOM. TU MISLIMO ZA AKTIVNE DRUŽBENOPOLITIČNE DELAVCE, KI DOBRO POZNAJO ŠIRŠO DRUŽBENO PROBLEMATIKO

Krajevna skupnost in srednjeročni program

Število prebivalstva naglo narašča, zato je prav, da nakopičene probleme rešujemo »po hitrem postopku«, sicer jih bo več, kot jih lahko pričakujemo

Čeprav so še počitnice, čas dopustov, ni zamrlo delo v posameznih družbenopolitičnih skupnostih. Tudi v krajevni skupnosti se je treba pripraviti na vrsto nalog, katerih izpolnitev je življenjsko vezana za njene prebivalce.

Tako so posamezne KS že začele pripravljati osnutke družbenega razvoja, saj morajo v najkrajšem času pripraviti konkretne predloge za rešitev nakopičenih problemov. Tudi v KS Stari Vodmat so se lotili dela. Pripravili so osnutek družbenega razvoja od leta 1976 do 1980, pri čemer pa so upoštevali izhodišča, ki jih je sprejela občinska skupščina na svoji seji 30. 6. 1975.

Pri izdelavi izhodišč je treba upoštevati, da je slednja treba uskladiti s podobnimi v drugih krajevnih skupnostih v občini Center. Da je to nujno, ni treba posebej razlagati. Dovolj zgovorno opozarjajo na to pretekle izkušnje pri izdelavi načrtov.

Največ pa o tem lahko povedo tisti družbenopolitični delavci, ki so že sodelovali pri podobnem delu. Ti vedo, da ni mogoče zastopati izključno lastnih stališč in jih tudi realizirati, temveč da je pri tem treba vedno in povsod upoštevati širše družbene interese. Prav usklajevanje slednjih z interesi v KS pa lahko privede do pričakovanih rezultatov.

V nasprotnem primeru pa se nalog ne da reševati sproti. Posledica tega je na eni strani nezadovoljstvo krajanov, na druga pa dejstvo da se številni problemi prenašajo v naslednje leto, kar pa ne prinaša nič dobrega.

Najvažnejše pri vsem tem je, da imajo krajan možnost dati svoje pripombe in zahtevati ustrezna pojasnila, če jih ne bi upoštevali pri izdelavi načrtov. Krajan se vsak dan spoprijemamo s problemi in vedo, da jih je treba nemudoma odpraviti, saj bi sicer prišlo do še večje škode (npr. popravilo objektov) ali pa nekateri izmed njih ne bi hoteli več sodelovati. Tega pa si prav gotovo nihče v skupnostih ne želi.

V krajevni skupnosti so za izdelavo osnutka (izhodišč) načrta družbenega razvoja ustanovili posebno komisijo, v kateri so bili poleg predsednika prof. Dušana KOMPARETA zastopani še tajnik Ludvik KREČ in še nekateri vidni družbenopolitični delavci. Prav sestava komisije je porok, da bo izbrano gradivo res tako, da ga bodo krajan lahko pregledali in dali nanj pripombe.

Osnutek je zelo obsežen, saj vsebuje poleg teksta še številne statistične kazalce, ki nazorno prikazujejo današnje stanje v skupnosti, bodisi da zasledujemo razvoj njihovih TOZD ali pa da želimo zvedeti, kako se razvijajo negospodarske dejavnosti. Pomembni sta obe področji. Obe sta tako tesno povezani, da ju ni mogoče ločiti. Le pomislimo, kaj bi bilo, če bi na primer začeli zanemarjati gospodarstvo. Rezultat: manj strokovnega kadra, večji socialni problemi in podobno. Enako bi bilo v gospodarstvu. Če

pri tem pomislimo še na dejstvo, da bo že kmalu morala vsaka TOZD prispevati za vsakega delavca, stanujočega na območju Starega Vodmata, določeno vsoto denarja, potem nam prav gotovo ni vseeno, kaj delajo posamezne TOZD.

Za razumevanje trenutnega položaja pa moramo najprej prikazati, kaj danes predstavlja skupnost. Zbrani podatki kažejo, da se njena podoba silno hitro spreminja, kar je navsezadnje posledica številnih sprememb.

Tu mislimo zlasti na povečanje prebivalstva, na spreminjeno izobrazbeno strukturo, novogradnje, ki bodo sledile namesto porušenih, v bistvu že močno dotrajanih hiš. Pa tudi socialne sestave prebivalstva ne kaže zanemariti. V KS Stari Vodmat prebiva v 1202 družinah 3869 prebivalcev, od tega je 1665 moških in 2204 žensk, gostota naseljenosti znaša 7034 prebivalcev na km², pri čemer pa so upoštevani le stalno naseljeni prebivalci.

Če pa bi upoštevali še ostale, bi bila gostota še večja. Ta se bo z leti povečala. Zakaj? Zato, ker bodo na njenem območju nove večnadstropne hiše, kar bo nujno povečalo število stalnih prebivalcev.

Seveda pa je treba upoštevati, da stanuje na območju KS Stari Vodmat trenutno 16 odstotkov prebivalcev, starih več kot 60 let.

Zavdanja vredna je izobrazbena struktura. Imajo kar 53 odstotkov ljudi s srednješolsko izobrazbo in 20 odstotkov z višjo ali visokošolsko izobrazbo, pri čemer so visokokvalificirani kadri zaposleni v bližnjih TOZD, npr. Kliničnih bolnicah in podobnem. To strukturo, ki je gotovo pomemben dejavnik, je treba izkoristiti. Se pravi, da je na omenjenem območju veliko strokovnjakov, ki dodobra poznajo posamezna področja, saj se z njimi srečujejo pri vsakodnevem delu.

Kljub velikim uspehom (gradnja infrastrukture) pa so v skupnosti tudi številni problemi, ki še čakajo, da jih krajan skupno z družbenopolitičnimi organizacijami rešijo. Naj naštejemo le nekatere: ureditev cestišč, pločnikov in parkirišč, rekonstrukcija cest (Jenkove ulice), razsvetljava, priključki na toplovodno omrežje, PTT storitve, razširitev plinskega omrežja, odvažanje smeti, boljša povezanost s cestami in podobno.

Na območju skupnosti ima svoje obrate ali svoje sedeže tudi nekaj temeljnih organizacij. Naj omenimo na primer GIP GRADIS, PLETENINO, ZMAJ in TEGRAD. Sodelovanje z njimi je zgledno, pri čemer je treba pohvaliti zlasti GRADIS in PLETENINO, ki sta s svojimi prispevki omogočili razvijanje športne dejavnosti. Podjetje Gradis je dalo brezplačno na razpolago zemljišče, na katerem vadijo mladina in odrasli. Poskrbljeno pa je tudi za najmlajše. Tovarna Pletenina, znana po svojih lepo izdelanih športnih dresih, pa je dala nekaj dresov brezplačno nekaj pa po globoko znižanih cenah. Tudi tovarna Zmaj se je lepo

izkazala. Lahko navedemo še en primer zgledega sodelovanja. Ker ima KS za svoje bogato družbeno in idejnopolitično delo premalo prostora, ji je že večkrat priskočil na pomoč Gradis, ki ji je dal na razpolago svoje prostore. S tem ji je omogočil nemoteno delo.

Zaradi povečanja prebivalstva bodo morali razširiti prostore vzgojnovarstvenega zavoda, v katerem je že sedaj veliko otrok. Zelijo doseči kar najboljše varstvo in zajeti kar največ otrok, in sicer 90 odstotkov. Kakšen vzgojni pomen ima to za otroka in celotno družbo, ni treba posebej pojasnjevati. Naj omenimo le smisel za kolektivnost, kar manjka nekaterim otrokom, ki iz takšnih ali drugačnih upravičenih in neupravičenih razlogov ostajajo edinci v družinah. Otroci pozabi na svoj »jaz«, kar je najpomembnejše, nauči se odrekovanja, s tem pa se začne zanimati za probleme bližnjega, kar mu utegne v življenju zelo koristiti. Na tem načelu vendarle temelji vse njegovo življenje, še zlasti takrat, ko sam nosi precejšnjo odgovornost v družini kot njen delni ali pa izključni hranitelj. Zato bo treba v vrtcih zaposliti še več vzgojiteljic in medicinskih sester, ki jim bo treba zagotoviti stanovanja. Razširiti pa bo treba tudi šolske prostore. Tudi tu so potrebne nove učilnice in nova telovadnica, ki ne bo služila le šolski mladini, temveč tudi rekreaciji odraslih (neprecenljive vrednosti za njihovo dobro počutje na delovnem mestu pri premagovanju vsakodnevnih nevšečnosti!).

Kljub temu da je kulturno prosvetna dejavnost v skupnosti dokaj razvita, je ne bo mogoče obogatiti, če ne bo na voljo več kulturnih objektov (prostorov za prireditve). Okrepiti bo treba socialno službo, to je dobiti še nekaj socialnih delavk, da bo lahko opravljeno včasih zelo težavno delo. Kako humano je njihovo delo, pa lahko povedo le tisti ljudje, ki so jim socialne delavke s svojo požrtvovalnostjo pomagale iz stiske, ki jih je trla že leta.

Pri neštevilnih nalogah je treba precej prizadevnih ljudi, sicer ni zelenega uspeha. Tu ne sme manjkati niti aktivnih družbenopolitičnih delavcev. Če pomislimo, da se je dejavnostim iz preteklih let pridružila tudi civilna zaščita, je na dlan, da brez zavzetega kadra ne gre.

V posameznih organizacijah krajevne skupnosti Stari Vodmat je naslednje število članov: v ZK (svet ZK pri KS 32 članov, dve terenski organizaciji ZK 48 članov in med krajan 222 članov). V Socialistično zvezo oziroma krajevno konferenco je vključenih 3000 članov, v ZB jih je 352, ZRVS 162. Kar zadeva financiranje skupnosti, je treba povedati, da bodo stroške tudi v prihodnje krili s prispevki iz občinskega proračuna in z denarjem, ki ga bo skupnost dobila pri regijskem skladu za SIS za območje mesta Ljubljane, ki je že ustanovljen. C. F.

Če grem v dom upokoencev, potem v enoposteljno sobo!

Ko so prizadevni strokovni sodelavci doma upokoencev Center razgrnili pred člane sveta poslovno poročilo in obračun svojega poslovanja, je treba reči najprej, da smo bili prijetno presenečeni, nad tolikimi raznimi podatki, ki bi najbrž, če bi bili napisani le v suhoparnih številkah, šli mimo nas, ne da bi jih opozorili. Tako pa so številke, opremljene s komentarji, pred nami kar oživele. Za vsako si videl človeka, dejahja in kot delegat raznih organizacij si upam trdit, da bi se marsikatera OZD, ko delegatom delavskega sveta dostavlja poslovna poročila, lahko iz poročila, ki smo ga prejeli na vpogled delegati sveta Doma upokoencev, marsikaj naučila.

Eden takšnih podatkov, ki človeka naravnost sili, da vidi pred seboj vse tiste, ki želijo v dom z vsemi upokoencevimi skrbmi, radostmi in težavami, je podatek, da je največje povpraševanje po enoposteljnih sobah za dvoposteljno se zanimajo kvečjemu zakonci.

Kaj lahko sklepamo iz tega?

Tudi star človek je osebnost in želi svoj svet, svoj kotiček, kjer lahko nemoteno sanjari in razmišlja, ali pa počiva.

V letu 1974 je Dom upokoencev Center posloval v izjemnih okoliščinah. Združila sta se namreč bivši Dom upokoencev Tabor in Zavod za oskrbo oskrbovancev — Dom na Poljanah. Ta združitev je povzročila nekoliko kadrovskih težav, zlasti pa poročilo ne more imeti dovolj primerjalnih podatkov, ker sta v letu 1973 poslovali še ločeno dve organizaciji, v lanskem letu pa samo ena.

Povprečna starost upokoencev se giblje okoli 80 let, prevladujejo pa ženske. Največ je samskih, sledijo pa vdove, zakonski pari in nazadnje razvezani. Po izobrazbi je največ takih, ki imajo srednjo šolo, najmanj pa tistih z visoko šolo. Na drugem nestu so oskrbovanci z dokončano osnovno šolo. Po poklicu pa vsa leta, kar dom obstaja, prednjačijo gospodinje, čeprav zadnja leta njih število upada, saj je vedno več žensk zaposlenih. Za gospodinjami so uradniki, nato pa kvalificirani delavci.

Povedati je treba tudi podatek, da ima Dom Center skupaj 450 postelj, in sicer na Taboru 320, na Poljanah pa 130.

Pri tem je treba povedati tudi to, da je struktura upokoencev po šolski izobrazbi in poklicih v obeh domovih dokaj različna, čeprav je končna slika takšna, kot sem jo opisala. V Domu na Poljanah je več kot tretjina oskrbovancev nekvalificiranih delavcev. Tudi razlika med samoplačniki je dokaj očitna, medtem ko je na Taboru več tistih, ki stroške bivanja v Domu pokrivajo sami, od tistih, ki jim oskrbino plačuje občina, je na Poljanah le 24 odstotkov samoplačnikov, in 66 odstotkov tistih, ki jim oskrbino doplačuje občina. 10 odstotkov oskrbovancev pa krije oskrbino v celoti občina.

Največ oskrbovancev v obeh domovih je iz občine Center.

Poročilo odkriva tudi problem žepnin. V Domu namreč opažajo, da različna žepnina, ki jo občina daje oskrbovancem, neugodno vpliva na počutje upokoencev in se čuti jo zaradi občutnih razlik nekateri močno prizadeti. Poročilo nakazuje potrebo, da se nujno in čimprej višina žepnin vsaj v ljubljanskih občinah uskladi.

V Domu na Taboru obstaja hišni odbor, ki ga sestavljajo upokoenci in ki je zelo delaven. Vsako leto ima svoj občni zbor, med letom pa skrbi za razvedrilo in rekreacijsko dejavnost oskrbovancev. Take so razne prireditve, zabave, predavanja, izleti, debati, glasbeni, telovadni in družbeni krožek stalna oblika dela z upokoenci. Odbor nadalje sodeluje tudi pri urejanju medsebojnih odnosov, vodi knjižnico, skrbi za spoštovanje hišnega reda, sodeluje pri sestavljanju jedilnikov, organizira razna predavanja in skrbi tudi še za druge oblike razvedrila in rekreacije oskrbovancev. Hišni odbor si je zadal tudi težko in odgovorno nalogo, kako zaposliti upokoence, ki se počutijo osamljene in jim je dolgčas ter se ne vključujejo v domsko življenje zaradi svoje osamljenosti ali pa bolezn.

Zelo zanimivi so podatki o boleznih, ki nadlegujejo oskrbovance. Daleč pred vsemi prednjačijo bolezni srca in ožilja ter visok krvni pritisk.

Kot večina organizacij združenega dela se tudi Dom upokoencev Center ubada z vprašanji pomanjkanja delovne sile, predvsem pri medicinskem, strokovnem kadru — sestre in pri strežniškem osebju.

Dom na Taboru nudi tudi dietno prehrano zunanjim abonentom, s čimer opravlja neko humano delo, saj bi se mnogi bolniki, ki so prisiljeni uživati dietno prehrano, ne mogli prehranjevati nikjer drugje, kajti v Ljubljani ne premoremo restavracije, ki bi po zmernih cenah pripravljala dietno prehrano za bolnike. Na Taboru se hrani tudi 50 študentov na osnovi posebnega sporazuma sklenjenega s skladom za zdravstveno varstvo študentov.

Tu so še posebna poročila kuhinje, pralnice, šivalnice, ki vsaka zase razgrinja vrsto zanimivih podatkov in števil, skupno pa jim je eno — naprave zastarele, dotrajale, denarja za nabavo novih pa ni.

V nekaj kratkih stavkih in številkah, ki sem jih zasledila v poročilu in ki so pritegnile mojo pozornost, sem skušala opisati delo prizadevnega kolektiva Doma upokoencev Center. Upam pa, da bom v enem izmed svojih prihodnjih prispevkov za Dogovore uspešno osvetliti življenje in delo upokoencev samih, ki se v Domu po zagotovitvi predstavnikov in njih samih v svetu zavoda, dobro počutijo in so zadovoljni, da so na starost svojega življenja našli v Domu upokoencev Center svoj mirni in tihi kotiček, zahvaljujoč nesebični skrbi in požrtvovalnosti vseh, ki se v Domu trudijo, da bi upokoencev v Domu nudili topel kosček domačnosti in ljubezni.

TATJANA PUST